

OCENA STANU WÓD WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2015 ROKU

Zakres prac prowadzonych w 2015 roku

W 2015 roku badania rzek prowadzono w **122** punktach pomiarowo kontrolnych, z których 63 zlokalizowane były na jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP) naturalnych i 59 na sztucznych, i silnie zmienionych. Badania w zakresie monitoringu operacyjnego prowadzono w **87** punktach pomiarowych (49 na naturalnych JCWP, 38 na JCWP sztucznych i silnie zmienionych), w tym:

- w 52 punktach monitoringu operacyjnego prowadzono badania pod kątem eutrofizacji ze źródeł komunalnych,
- w 35 punktach monitoringu operacyjnego badano tylko występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego z grup: 3.6, 4.1 lub 4.2. (rozporządzenie Ministra Środowiska rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 258, poz. 1550 ze zm.).

Badania wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów pitnych prowadzono w 21 punktach pomiarowych. Monitorowaniem badawczym objęto 18 punktów pomiarowych, w tym 5 punktów badano w ramach monitoringu wód granicznych, a 1 punkt objęty był dodatkowo programem intensywnego monitorowania.

Z powodu okresowego braku przepływu w punktach pomiarowych Wąwolnica – ujście do Przemszy oraz Kozi Bród – ujście do Białej Przemszy (dorzecze Wisły) wykonano mniej poborów niż planowano.

W 2015 roku badaniami objęto także **6** zbiorników zaporowych, w 7 punktach pomiarowych. Badania zbiorników realizowano w zakresie monitoringu operacyjnego w **4** punktach pomiarowych, z których 2 badano także pod kątem eutrofizacji ze źródeł komunalnych. Monitoring wód przeznaczonych do poboru na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia prowadzono w 3 punktach, a monitoring badawczy w 2 punktach.

Klasyfikacje i oceny stanu wód

Klasyfikacje i oceny stanu wód województwa w 2015 roku wykonano na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm

jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2014 poz. 1482) oraz wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Oceny jednolitych części wód powierzchniowych, obejmujące rzeki i zbiorniki zaporowe, za 2015 rok, wykonano na podstawie zweryfikowanego zbioru danych. W 2015 roku, w 4 punktach pomiarowych rzek, zlokalizowanych w dorzeczu Wisły, z oceny wykluczono pojedyncze wyniki znacznie odbiegające od zakresu wartości w dotychczasowym zbiorze danych, w tym w 2 przypadkach związane z wysokimi stanami wód.

Ocena wykonana za 2015 rok jest oceną zamykającą drugi cykl gospodarowania wodami obejmujący lata 2010-2015. W okresie tym na terenie województwa śląskiego badania monitoringowe prowadzono w **165** jednolitych częściach wód powierzchniowych, z których w 2 badana była tylko ichtiofauna (badania prowadzone przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie), a 1 badano tylko w zakresie monitoringu obszarów chronionych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. W związku z powyższym klasyfikacje i oceny stanu wód wykonano dla **162** JCWP. Badania na potrzeby klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego prowadzono w punktach reprezentatywnych do oceny tych stanów, a obszarów chronionych w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na tych obszarach.

Zgodnie z przyjętymi kryteriami oceną objęto JCWP badane w 2015 roku oraz w latach poprzednich, uwzględniając zasadę dziedziczenia ocen tj. przenoszenia ocen z lat poprzednich:

- w przypadku monitoringu diagnostycznego oceny wykonane na podstawie tego monitoringu zachowują ważność przez okres 6 lat,
- w przypadku monitoringu operacyjnego i obszarów chronionych przez okres 3 lat.

Corocznie aktualizowano oceny JCWP, w których stwierdzono przekroczenia norm lub występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w tym priorytetowych oraz obszarów chronionych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia.

Klasyfikacjami lub ocenami wchodzącymi w skład oceny stanu wód objęto **162** jednolite części wód powierzchniowych, dla których wykonano:

- **162** klasyfikacje stanu/potencjału ekologicznego,
- **58** klasyfikacji stanu chemicznego,
- **160** ocen obszarów chronionych,

- **137** ocen stanu wód.

Ocenę stanu chemicznego wykonano dla 58 JCWP, w których badane były substancje priorytetowe, w tym 37 JCWP objętych programem monitoringu diagnostycznego oraz 21 JCWP, w których stwierdzono występowanie lub emisję tych substancji. Ocenę obszarów chronionych wykonano dla 160 JCWP występujących na tych obszarach. Spośród 162 JCWP objętych klasyfikacją stanu/potencjału ekologicznego, wykonanie oceny stanu wód było możliwe dla 137 JCWP, występujących także na obszarach chronionych. Wykonanie oceny nie było możliwe w przypadku 25 JCWP, gdzie wystąpił dobry lub powyżej dobrego stan/potencjał ekologiczny, nie był badany stan chemiczny, a wymagania dodatkowe dla obszarów chronionych były spełnione. Wyniki oceny w układzie dorzeczy przedstawiono w tabeli 1

Stan jednolitych części wód powierzchniowych oceniono poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wykonanych na podstawie badań prowadzonych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. W przypadku występowania jednolitej części wód na obszarze chronionym ocena stanu wód uwzględnia także spełnianie wymogów dodatkowych określonych dla tych obszarów. Wody mają dobry stan, jeżeli mają dobry lub powyżej dobrego stan/potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny oraz w przypadku występowania na obszarze chronionym są spełnione wymagania dodatkowe określone dla tego obszaru w każdym punkcie pomiarowo - kontrolnym monitoringu obszarów chronionych zlokalizowanym w danej JCWP. Stan/potencjał ekologiczny umiarkowany, słaby i zły, stan chemiczny poniżej dobrego lub nie spełnianie wymogów określonych dla obszarów chronionych kwalifikuje wody do stanu złego.

Tabela 1. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych badanych na terenie województwa śląskiego w latach 2010-2015

OCENY I KLASYFIKACJE JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH - RZEKI I ZBIORNIKI ZAPOROWE -		DORZECZE			
		WISŁY	ODRY	DUNAJU	ŁĄCZNIE
KLASYFIKACJA STANU EKOLOGICZNEGO	BARDZO DOBRY	2	2	-	4
	DOBRY	8	15	-	23
	UMIARKOWANY	11	18	1	30
	SŁABY	10	15	-	25
	ZŁY	4	2	-	6
	LICZBA OCENIONYCH NATURALNYCH JCWP	35	52	1	88
KLASYFIKACJA POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO	MAKSYMALNY	-	-	-	-
	DOBRY	13	5	-	18
	UMIARKOWANY	15	10	-	25
	SŁABY	15	11	-	26
	ZŁY	5	-	-	5
	LICZBA OCENIONYCH SILNIE ZMIENIONYCH I SZTUCZNYCH JCWP	48	26	-	74
KLASYFIKACJA STANU/POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO OGÓŁEM		83	78	1	162
OCENA STANU CHEMICZNEGO	DOBRY	9	13	1	23
	PONIŻEJ DOBREGO	18	17	-	35
	LICZBA OCENIONYCH JCWP	27	30	1	58
	LICZBA JCWP NIEOCENIONYCH	56	48	-	104
OCENA SPEŁNIENIA WYMAGAŃ DODATKOWYCH	SPEŁNIONE WYMOGI	9	17	-	28
	NIESPEŁNIONE WYMOGI	74	59	1	132
	LICZBA OCENIONYCH JCWP	83	76	1	160
	LICZBA JCWP NIEOCENIONYCH	-	2	-	2
OCENA STANU WÓD	DOBRY	1	2	-	3
	ZŁY	74	61	1	134
	LICZBA OCENIONYCH JCWP	75	63	1	137
	LICZBA JCWP NIEOCENIONYCH	8	15	-	25

Klasyfikacje i oceny badanych JCWP wykazały:

- 45 JCWP o stanie/potencjale ekologicznym dobrym i powyżej dobrego, charakterystycznym dla dobrego stanu wód,
- 117 JCWP o stanie/potencjale ekologicznym umiarkowanym, słabym lub złym, kwalifikującym wody do stanu złego,
- 23 JCWP o dobrym stanie chemicznym,
- 35 JCWP o stanie chemicznym poniżej dobrego,
- 28 JCW, w których spełniono wymogi określone dla obszarów chronionych,
- 132 JCWP, w których nie spełniono wymogów dla obszarów chronionych
- 3 JCWP o dobrym stanie wód,
- 134 JCWP o złym stanie wód.

Ocena stanu wód wykazała dobry stan w **3 JCWP** (1 w dorzeczu Wisły i 2 w dorzeczu Odry), zły w pozostałych **134 JCWP**. W przypadku 8 JCWP o stanie/potencjale ekologicznym dobrym i bardzo dobrym o ocenie stanu wód zdecydował stan chemiczny poniżej dobrego. Dla 9 JCWP o stanie/potencjale ekologicznym dobrym i powyżej dobrego na złą ocenę stanu wód miały wpływ niespełnione wymagania dodatkowe określone dla obszarów chronionych. Na złą ocenę stanu 117 JCWP wpłynął stan/potencjał ekologiczny umiarkowany, słaby i zły, a dla 27 z nich także stan chemiczny poniżej dobrego.

Wyniki oceny wymagań dodatkowych określonych dla jednolitych części wód powierzchniowych występujących na obszarach chronionych

Badania obszarów chronionych prowadzono w **185** punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w **161** jednolitych częściach wód powierzchniowych, z których jedna nie była objęta oceną stanu wód. Zestawienie ilościowe punktów oraz programów w JCWP przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Zestawienie ilościowe punktów pomiarowo-kontrolnych oraz programów monitoringu obszarów chronionych – ocena za 2015 rok

Ilość punktów w 1 JCWP	Ilość programów	Ilość badanych JCWP	Ilości badanych					
			punktów	programów				
				B x C				
A	B	C	A x C	RAZEM	MOPI	MDNa, MONa	MORE	MOEU
1	1	130	130	130	1	-	-	129
	2	6	6	12	3	3	-	6
	3	1	1	1	3	1	1	-
2	2	22	44	44	17	3	2	22
	3	2	4	4	6	2	2	-
SUMA:		161	185	195	24	9	2	160

Ogółem zrealizowano **195** programów monitoringu obszarów chronionych, które obejmowały:

- **24** JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia - **MOPI**,
- **2** JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych - **MORE**,
- **160** JCWP wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych - **MOEU**,
- **9** JCWP na których występują obszary ochrony siedlisk lub gatunków dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – **MDNa, MONa**.

Ocena spełniania wymogów dodatkowych określonych dla obszarów chronionych wykazała (tabela 3):

- spełnienie wymagań dla wód przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia w **17** ppk,
- niespełnienie wymagań dla wód przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia w **7** ppk,
- spełnienie wymagań dla wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych w **2** ppk (wszystkie badane),
- spełnienie wymagań dla wód wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w **53** ppk,
- niespełnienie wymagań dla wód wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych w **107** ppk.

Tabela 3. Ocena spełnienia wymagań dodatkowych określonych dla jednolitych części wód rzecznych w punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu obszarów chronionych - ocena za 2015 rok

Obszar chroniony	Liczba ppk	%	Ocena spełnienia wymagań dodatkowych			
			spełnione		niespełnione	
			liczba	%	liczba	%
JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	24	100	17	71	7	29
JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	2	100	2	100	-	-
JCWP wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	160	100	53	33	107	67

W **9** punktach pomiarowo-kontrolnych badano jakość wód występujących na obszarach ochrony siedlisk i gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. Dla obszarów tych nie określono wymogów dodatkowych innych niż spełnienie warunków dobrego stanu wód. Wyniki badań wykazały dobry stan wód w **1** punkcie pomiarowym, w pozostałych **8** punktach stan wód oceniono jako zły.

Szczegółowe wyniki ocen prezentowane są w zestawieniu tabelarycznym zamieszczonym na stronie internetowej Inspektoratu:

- w zakładce STAN – wyniki ocen JCWP: stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód na podstawie badań prowadzonych w zakresie monitoringu diagnostycznego, operacyjnego lub badawczego w punkcie reprezentatywnym, jeżeli JCWP występuje na obszarze chronionym, ocena stanu wód uwzględnia spełnienie wymagań dodatkowych określonych dla tego obszaru,

*ZESTAWIENIE TABELARYCZNE DANYCH DO KLASYFIKACJI STANU
EKOLOGICZNEGO I CHEMICZNEGO RZEK W JCW - OCENA ZA 2015 ROK –
PLIK.XLS*

- w zakładce MOC - wyniki ocen obszarów chronionych w punktach pomiarowo-kontrolnych w obszarach przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie, przeznaczonych do celów rekreacyjnych oraz wrażliwych na eutrofizację ze źródeł komunalnych,

ocenę stanu chemicznego w ppk monitoringu wód przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia za 2015 rok wykonano zgodnie z zapisami załącznika nr 11, część A, punkt VI.3 ww. rozporządzenia Ministra Środowiska, w pojedynczych przypadkach w ocenie stanu chemicznego uwzględniono niepewność pomiaru (ocena ta wykonywana jest na podstawie każdego zmierzonego stężenia z mniejszej niż 12 ilości wyników, po analizie dotychczasowych zbiorów danych).

*ZESTAWIENIE TABELARYCZNE KLASYFIKACJI STANU EKOLOGICZNEGO I
CHEMICZNEGO RZEK W PPK MONITORINGU OBSZARÓW CHRONIONYCH –
PLIK.XLS*